

Kuruluşundan Bugüne
DİN ÖĞRETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
MUSTAFA ÖCAL (2017)

dindersi.tk

Osmanlı devleti döneminde temel eğitim kurumu olan **Mekteb-i İbtidailerin** (İlkokulların) programlarında zamanımız ilkokullarında okutulan dersler de yer almakla birlikte **dinî dersler önemli bir orana sahipti**. Kezâ; zamanımız ortaokullarının karşılığı olan **Rüşdiyelerle, liselerin karşılığı olan İdadiye, Sultaniye ve Muallim Mekteplerinde** de benzer durum söz konusu idi. Genel eğitim kurumu niteliğindeki bu okullar **Maarif Nezaretine** (Eğitim Bakanlığına) bağlı idi.

1910

Meşihat Makamına (Şeyhülislâmlığa) bağlı olan medreseler ise 1910'da uygulamaya konulan Medâris-i İlmiye Nizamnamesi ile 12 yıllık olarak düzenlenmişti.

1914

1914'te yürürlüğe konulan **Islâh-ı Medâris Nizamnamesiyle medreseler**, hazırlık sınıfından sonra **4+4+4=12** yıllık olarak yeniden düzenlenmişti. **Ayrıca öğretim süresi iki yıl olarak belirlenen ve zamanımız lisansüstü programına muadil olarak Medresetü'l-Mütehassısîn ihdas edilmişti.**

1917

1917'de yürürlüğe konulan **Medâris-i İlmiye Hakkında Kanun'la** ise medreseler 2 yıllık hazırlık sınıfından sonra **3+3+3=9** yıllık hale getirilmişti. **Lisans üstü seviyesindeki Medresetü'l-mütehassısîn'in yerini ise 3 yıllık Medrese-i Süleymaniye almıştı.**

1921

1921'de ise TBMM kararıyla **yeni bir Medâris-i İlmiye Nizamnamesi** kabul edilmiş ve medreselerin öğretim süresi **12 yıl olarak belirlenmişti.**

1924
-30

3 Mart 1340/1924 günü TBMM'den geçirilen **Tevhid-i Tedrisat Kanununun** yürürlüğe konulmasıyla yeni bir eğitim sistemine geçilmeye başlandı. **11 Mart 1924'te medreseler kapatıldı.** Fakat aynı kanunun 4. maddesinin gereği olarak Mart 1340/1924'te **29 yerde öğretim süresi 4 yıl olan İmam ve Hatip Mektepleri açılmıştır. Ancak, sonraki iki yılda açılanlarla birlikte toplam 34'e ulaşan bu mekteplere hayat hakkı tanınmamış, açılışlarının üzerinden üç ay geçmeden 5'i, bir sene sonra 8'i kapatılmış, 1925-1926 öğretim yılı sonunda ise İstanbul ve Kütahya'daki hariç tamamı kapatılmıştır.**

1924
-30

Öte yandan **1924'te liselerin, 1927'de ortaokulların, 1930'da ise Öğretmen Okullarıyla şehir ilkokullarının programlarından dinî nitelikli bütün dersler çıkarılmıştır.** Kısaca daha 1930'lu yılların başında ne dinî eğitim yaptıran bir okul ve ne de okulların programında dinî içerikli ders kalmış, **din eğitim sistemimizden tamamen dışlanmıştır. 1932 yılından itibaren Ezan Türkçe okutulmaya başlanmıştır.** Bundan sonraki yıllarda dinî hayata ve dindarlara baskı uygulanmıştır. Hacca gidiş engellenmiştir. **Kur'an-ı Kerim dâhil her tür dinî yayın yasaklanmıştır.**

1933

Tevhid-i Tedrisat Kanununun aynı (4.) maddesi gereği açılan **Dâru'l-Fünûn İlähiyat Fakültesinin öğretim hayatına ise 1933'te son verilmiştir. Böylelikle orta ve yüksek öğretim seviyesinde din eğitimi ve öğretim yaptıran herhangi bir kurum ve kuruluş kalmamıştır.**

1946
-50

1930-1946 yılları arasında yaşanan boşluk döneminin bu acı tecrübeleri ve Dünya savaşlarından sonra birçok ülkede baş gösteren ahlaki çöküntü ve Avrupa'yı tehdit eden komünizm tehlikesi, devleti yönetenleri yeni arayışlara sevk etmiştir. 15-21 Şubat 1943 tarihinde yapılan II. Maarif Şûrâsı'nın ana gündeminde ilk sırada 'ahlâk eğitimi' yer almıştır. Bu Şûrâ'nın gündemi ve Şûrâ sonunda alınan kararlar yetkili mercilerin de bu meseleye artık bir çözüm aradığını göstermektedir

1946
-50

1946 seçimlerinde CHP İstanbul Milletvekilliğini kazanarak TBMM'de görev yapmakta olan Hamdullah Suphi Tanrıöver* **köylerde kasabalarda cenazelerin tekfin ve defin işlemlerini bile yapabilecek elemanların bulunamaz hale geldiğini** anlatmıştır. Din eğitimi ve öğretimi konusu 1946 yılında Meclise getirildiğinde dönemin Başbakanı Recep Peker, modern insanın ilmî ve insanî düşüncelerde mesafe almış milletlerin ahlâkını örnek alması gerektiğini hatırlatmış, **komünizme karşı din eğitimi, zehiri en az onun kadar öldürücü olan başka bir zehirle tedaviye benzetmiştir.**

1946
-50

10 Şubat 1948 tarihinde toplanan İktidar Partisi meclis gurubunda Başbakanın teklifi üzerine **"İlkokullarda tahsil gören çocuklara din dersleri verilmesi ve ayrıca imam ve hatip gibi din adamları yetiştirmek amacıyla meslek okulları açılması konularını inceleyip prensip kararına bağlamak için"** bir komisyon kurulmuştur. Söz konusu komisyon; imam ve hatip yetiştirecek okulların ve bir İlähiyat Fakültesinin açılması, ilkokullara Din Bilgisi dersi konulması, Diyanet İşleri Başkanlığına biraz ilgi gösterilmesi gibi birkaç maddelik tavsiye kararı almıştır. Bu teklifler sonucu sadece 15 Ocak 1949'da Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı **İmam Hatip Kursları açılmış, 10 ay süreli olmak üzere 10 il merkezinde faaliyete başlayan bu kurslardan 1949 yılı sonundaki kapanışlarına kadar ancak 50 kişiye diploma verilebilmiştir**

1950
-51

1950 yılının 14 Mayıs'ında ikinci defa çok partili siyasi genel seçimler yapılmış ve Demokrat Parti (DP) iktidara gelmiştir. **Bu tarihten itibaren dinî hayatta ve din eğitimi ve öğretimi alanında rahatlama dönemine girilmiştir. 16 Haziran 1950'de Ezan asli diline döndürülmüştür.** Dönemin Diyanet İşleri Başkanı **Ahmet Hamdi Akseki** ise 1950 yılında kaleme alıp **Adnan Menderes hükümetine sunduğu raporunda; 1940'lı yıllarda ülkenin dinî bakımdan düşürüldüğü trajik durumu tafsilatıyla anlatmıştır. İlkokullara konulan Din Bilgisi dersi 4 Kasım 1950'de program içine alınmıştır. 1951 yılında Köy Enstitülerinin, 1953 yılında Öğretmen Okullarının programları arasına zorunlu Din Bilgisi dersi konulmuştur.**

1951

Merhum Celaleddin Öktem hocamızın olağanüstü gayretleriyle 13 Ekim 1951 günü Milli Eğitim Bakanlığı Müdürler Komisyonunca alınan karar Bakan Tevfik İleri tarafından 17 Ekimde onaylanarak "Özel Okullar Müdürlüğüne" (Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğüne) bağlı 7 ilimizde -ki bu illerimiz **Ankara, Seyhan (Adana), İstanbul, Isparta, Maraş, Konya ve Kayseri'dir**- İmam Hatip Okulu açılmıştır. Bu okullar 1958 yılından 1961 yılına kadarda Orta Öğretim Genel Müdürlüğü'nün yönetim ve denetiminde eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürütmüşlerdir. **İmam-Hatip Okulu sayısı 1958-1959 öğretim yılında 19'a ulaştı.**

1959

Milli Eğitim Bakanlığınca 19 Kasım 1959 tarihinde İstanbul'da 4 yıllık bir Yüksek İslâm Enstitüsü açıldı. Enstitü'nün resmi işlerini yürütmek üzere Bakanlık bünyesinde bir birim olmadığı için bu görev Öğretmen Okulları Umum / Genel Müdürlüğüne verildi

1961

Kemal Edip Kürkçüoğlu ile Celaleddin Ökten'in din eğitimi ve öğretimi faaliyetlerinin kurulacak müstakil bir birim (müdürlük veya genel müdürlük) tarafından idare edilmesi doğrultusundaki düşünce ve tekliflerini yazılı olarak dile getirmelerinin üzerinden birkaç yıl geçtikten sonra Milli Eğitim Bakanlığı bu konuyu gündemine almıştır. 1961 yılında İmam Hatip Okulları ve Yüksek İslâm Enstitüsü ile ilgili işleri yürütmek, okul içinde ve dışında din eğitimi ile ilgili her türlü öğretim çalışmalarını düzenlemek amacıyla '**Din Eğitimi Müdürlüğü**' kurulmuştur. Dairenin başına da Kemal Edip Kürkçüoğlu getirildi.

1964

1962-1963 öğretim yılında 7 İmam Hatip Okulu daha açılmış ve okul sayısı 26'ya ulaşmıştır. Öte yandan 1962 yılında Konya'da da bir Yüksek İslâm Enstitüsü açılmış, enstitü sayısı iki olmuştur. Bu gelişme üzerine zaman içerisinde söz konusu dinî eğitim ve öğretim kurumlarına yenilerinin de eklenebileceği düşünülmüş olmalı ki; **Din Eğitimi Müdürlüğü'nün "genel müdürlüğe" dönüştürülmesi kanaatine varılmıştır.** 29.04.1964 tarih ve 209.(33) 26 540 sayılı ve Özlük İşleri Genel Müdürü Şakir Soykal imzalı karar ile Din Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün kuruluşu kesinleşmiştir.

1983

12 Eylül 1980 darbesinden sonra anayasa feshedilmiş yeni bir anayasa oluşturulmuş. Okullarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi zorunlu hale getirilmiştir. Din Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün adı **1983 yılında 'Din Öğretimi Genel Müdürlüğü' olarak değiştirilmiştir.**